

**JAVNOZDRAVSTVENE AKTIVNOSTI UDRUGE NARODNOG ZDRAVLJA
„ANDRIJA ŠTAMPAR“**

**Filip Njavro^{*1}, Nikola Siladi¹, Tin Prpić¹, Deni Rkman¹, Ino Kermeć¹, Maksimilijan Mrak¹, Mario Mašić¹,
Andro Matković¹, Danko Relić^{1,2}, Jakov Ivković¹, Ivan Vukoja¹**

¹Udruga narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, Rockefellerova 4, Zagreb, Hrvatska

²Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, Rockefellerova 4, Zagreb, Hrvatska

Sažetak

U posljednjih nekoliko desetljeća kronične nezarazne bolesti (KNB) prepoznate su kao jedan od glavnih uzroka smrti u gotovo svim zemljama svijeta. U Republici Hrvatskoj, zemlji srednjoeuropskog kulturnog kruga koja je prošla fazu „demografske tranzicije“, KNB također predstavljaju vodeći uzrok smrti. Vođena idejom preventivnog djelovanja i smanjenja razine rizičnih čimbenika prema temeljnim postulatima velikana hrvatske i svjetske medicine Andrije Štampara, skupina studenata medicine i mladih liječnika je 12. siječnja 2009. godine u prostorima Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu osnovala Udrugu narodnog zdravlja „Andrija Štampar“. Ustrajni rad doveo je do realizacije projekata prepoznatih na lokalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini od kojih je najznačajniji troetapni Stručno-edukacijski simpozij „Štamparovi dani“ koji se sastoji od javnozdravstvene akcije mjerenja krvnog tlaka i glukoze u krvi građanima Požeštine, programa prevencije međuvršnjačkog nasilja „Budi cool, ne budi bully“ te međunarodnog simpozija Zdravi stilovi života kojemu je glavni cilj trajna edukacija i stručno usavršavanje članova Udruge. Važno je istaknuti i projekte poput programa Zdravlje svima, Obilježavanje svjetskog dana moždanog udara, Kava bez šlaga, Provedi zdravi dan, CROatian Student Summit – CROSS te Inicijalnu programsku suradnju s Nacionalnom zakladom za razvoj civilnoga društva. Kao i do sada, članovi Udruge će i u budućnosti težiti ustrajnom provođenju javnozdravstvenih akcija i kvalitetnih projekata, uključivanju entuzijasta u rad i širenju ideja zdravih stilova života.

Ključne riječi: Kronične nezarazne bolesti, Udruga narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, Andrija Štampar, zdravi stilovi života

PUBLIC HEALTH ACTIVITIES OF THE ASSOCIATION OF PEOPLE’S HEALTH ANDRIJA ŠTAMPAR

**Filip Njavro^{*1}, Nikola Siladi¹, Tin Prpić¹, Deni Rkman¹, Ino Kermeć¹, Maksimilijan Mrak¹, Mario Mašić¹,
Andro Matković¹, Danko Relić^{1,2}, Jakov Ivković¹, Ivan Vukoja¹**

¹Association of People’s Health Andrija Štampar, Rockefellerova 4, Zagreb, Croatia

²University of Zagreb, School of Medicine, Andrija Štampar School of Public Health, Rockefellerova 4, Zagreb, Croatia

Abstract

Chronic non-communicable diseases (CND) have been recognized as one of the major causes of death in almost every country in the world, in recent decades.. In the Republic of Croatia, the country of the Middle East cultural circle that has passed the “demographic transition”, the CND is also the leading cause of death. Guided by the idea of preventive action and the reduction of risk factors for CND according to the basic postulates of the great Croatian doctor, Andrija Štampar, a group of medical students and young doctors, founded the Association of People’s Health Andrija Štampar on January 12th, 2009 at the School of Medicine, University of Zagreb. The ongoing work has led to the realization of projects recognized at the local, regional and international level, the most important of which is the three-day Profesional-educational symposium “Štamparovi dani”, which consists of blood pressure and glucose measurements for the citizens of Požega County, the preventive program of violence among schoolchildren “Be cool, do not be bully “and the international symposium Healthy Lifestyles whose main goal is continuous education for the members of the Association. It is also important to highlight projects such as Health for All, Coffee without Cream, Spend a Healthy Day, CROatian Student Summit - CROSS and Initial Program Cooperation with the National Foundation for Civil Society Development. As before, members of the Association will continue organizing public health activities and quality projects, including enthusiasts in the work and spreading the ideas of healthy lifestyles.

*Corresponding author: filipnjavro@yahoo.com

Keywords: chronic non-communicable diseases, Association of People's Health Andrija Štampar, Andrija Štampar, healthy lifestyles

Uvod

U posljednjih nekoliko desetljeća kronične nezarazne bolesti (KNB) prepoznate su kao jedan od glavnih uzroka smrti u gotovo svim zemljama svijeta. Prema podacima koje je prikupila i obradila Svjetska zdravstvena organizacija, u 2012. godini 68% smrti u svijetu uzrokovano je kroničnim nezaraznim bolestima. Od ukupno 38 milijuna smrtnih slučajeva uzrokovanih KNB-om, kardiovaskularne bolesti (KVB) čine 46.2%, zloćudne bolesti 21.7%, respiratorne bolesti sudjeluju s udjelom od 10.7%, dok je 4% smrtnih slučajeva uzrokovano dijabetesom (WHO, 2014). Iz navedenih podataka razvidno je kako se radi o važnom i sveprisutnom javnozdravstvenom problemu te da KVB prednjače među uzrocima smrtnih ishoda kada su KNB u pitanju. Tijekom posljednja četiri desetljeća, najviše razine arterijskog krvnog tlaka ne mjere se u visoko razvijenim zemljama kao što je to bio slučaj u daljoj nam prošlosti, nego u slabije razvijenim zemljama, predominantno južnoazijskog u subsaharskog područja, dok u zemljama Srednje i Istočne Europe visoke razine arterijskog krvnog tlaka perzistiraju (NCD risk factor collaboration, 2017). U Republici Hrvatskoj, zemlji srednjoeuropskog kulturnog kruga koja je prošla fazu „demografske tranzicije“, KNB također predstavljaju vodeći uzrok smrti. Pri tome KVB sudjeluju s 47.6% u ukupnom mortalitetu 2014. godine, a slijede maligne bolesti s 27.9%, ozljede s 5.4% te bolesti respiratornog sustava s 4.4% (HZJZ, 2014). Iz navedenoga uviđa se nužnost preventivnog djelovanja i smanjenja rizičnih čimbenika kao što je to slučaj u većini razvijenih zemalja kako bi se rizik od smrti zbog KNB-a smanjio na najmanju moguću razinu. Iako na neke čimbenike poput dobi, spola i naslijeđenog genotipa ne možemo utjecati, postoje brojni rizični čimbenici važni za nastanak KNB-a čiji utjecaj pravovremenim djelovanjem možemo osjetno umanjiti. Prije svega tu ubrajamo visoki arterijski krvni tlak, nepravilnu prehranu i povećani unos soli, šećernu bolest i loše reguliranu glikemiju, povišenu razinu kolesterola u krvi, nedovoljnu tjelesnu aktivnost, pretilost, pušenje te prekomjernu konzumaciju alkohola (Ivković i sur., 2017). Vođena idejom preventivnog djelovanja i smanjenja razine rizičnih čimbenika prema temeljnim postulatima velikana hrvatske i svjetske medicine Andrije Štampara, skupina studenata medicine i mladih liječnika je 12. siječnja 2009. godine u prostorima Medicinskog

fakulteta Sveučilišta u Zagrebu osnovala Udrugu narodnog zdravlja „Andrija Štampar“. Temeljni cilj djelovanja Udruge u nepunih deset godina postojanja jest okupljanje studenata medicine, mladih liječnika, ostalih studenata i akademskih građana te stručnjaka iz navedenog područja čije je djelovanje usko vezano uz promicanje narodnog zdravlja, svijesti o važnosti zdravlja, zdravih stilova života te prevencije bolesti. Ustrajan dugogodišnji rad članova Udruge rezultirao je osmišljavanjem i realizacijom brojnih preventivno-promotivnih programa prepoznatih kako na lokalnoj tako i na državnoj te regionalnoj razini.

Najznačajniji projekti Udruge narodnog zdravlja „Andrija Štampar“

Stručno-edukacijski simpozij „Štamparovi dani“

Stručno-edukacijski simpozij „Štamparovi dani“ troetafni je simpozij od kojih svaka etapa predstavlja zasebnu komponentu, ali u cjelini polučuju jednaki cilj. Tradicionalno se svake godine održava u drugome tjednu prosinca u okolici Brodskog Drenovca, rodnog mjesta Andrije Štampara. Projekt je prožet idejom kako se osobu i pacijenta ne smije isključivo promatrati kroz prizmu njegove bolesti te ga na istu simplificirati, već da svaka osoba treba biti shvaćena u jedinstvu svoje psihičke, fizičke, socijalne i duhovne komponente.

U prvoj etapi simpozija studenti medicine i mladi liječnici obilaze stanovništvo ruralnih krajeva Požeštine prilikom čega ukućanima mjere krvni tlak te razinu glukoze i lipida u krvi. U isto vrijeme provode se ankete o kvaliteti života pri čemu se članovi Udruge informiraju o problemima s kojima se lokalno stanovništvo susreće te ih se savjetuje o mogućnostima prevencije i kontrole bolesti sukladno okvirima koje dozvoljava terenski rad. Planirana je i obrada podataka prikupljenih tijekom godina kako bi se dobio izravan uvid u razinu javnozdravstvene osviještenosti stanovništva toga područja. Druga etapa simpozija uključuje sudjelovanje educiranih studenata i mladih liječnika u interaktivnim radionicama s osnovnoškolskom i srednjoškolskom djecom. Tijekom proteklih godina poseban naglasak stavljen je na aktualne teme s kojima se ciljana populacija susreće pa su svoje mjesto našle radionice o štetnostima koje nanose donose spolno prenosive bolesti i načinima njihove prevencije putem spolno-odgovornog ponašanja, kao i interaktivne edukativne

radionice o važnostima prevencije međuvršnjačkog nasilja. Treću i posljednju etapu „Štamparovih dana“ zauzima međunarodni stručno-edukacijski simpozij kojim se ustraje na trajnoj edukaciji i stručnom usavršavanju članova Udruge predavanjima eminentnih stručnjaka. Prvi simpozij održan je 5. prosinca 2009. godine u sklopu „Štamparovih dana“, a tijekom godina prerastao je u nezaobilazan događaj koji iz godine u godinu posjećuju brojni stručnjaci, mladi liječnici te studenti iz Republike Hrvatske i inozemstva s idejom razmjene javnozdravstvenih misli, kontinuirane stručne izobrazbe i promocije zdravlja i zdravih stilova života. Organizacijska ljestvica podignuta je *Simpozijem vojne i krizne medicine* 2013. godine na kojem su sudjelovali najistaknutiji liječnici dragovoljci. Posebnost šestog po redu simpozija održanog 12. i 13. prosinca 2014. godine je njegov međunarodni karakter održan do danas te prepoznavanje važnosti događaja od strane Ministarstva zdravlja Republike Hrvatske. Tema simpozija bila je *Palijativna skrb i medicina* koja je uz predstavljanje knjige „Palijativna skrb – brinimo zajedno“ autora prof. dr. sc. Veljka Đorđevića, doc. dr. sc. Marijane Braš i dr. sc. Lovorke Brajković u Zavodu za znanstveni i umjetnički rad u Požegi dala snažan zamah razvoju palijativne skrbi u Republici Hrvatskoj. Od sedmih Štamparovih dana tema simpozija je *Zdrav stilovi života* kroz koju se poseban naglasak stavlja na promociju zdravlja koja je posebno važna u vremenu globalnih društvenih, ekonomskih i socijalnih kriza koje dodatno ugrožavaju psihofizičko stanje pojedinaca, obitelji i društva. Sve veća prevalencija šećerne bolesti i arterijske hipertenzije, ali i ostalih kroničnih bolesti uz starenje stanovništva posebno naglašavaju potrebu za promocijom zdravlja i zdravih stilova života, a u temama multidisciplinarno sudjeluju eminentni domaći i strani stručnjaci. Stručno-edukacijski simpozij „Štamparovi dani“ priznat je i podržan od strane brojnih relevantnih institucija od kojih treba spomenuti kontinuirani podršku u izvedbi projekta Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišta u Zagrebu, Studentskog zbora Sveučilišta u Zagrebu te jedinica lokalne i regionalne samouprave (Ivković i sur., 2017).

Budi cool, ne budi bully

Program prevencije međuvršnjačkog nasilja „Budi cool, ne budi bully“ članovi Udruge narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ provode kontinuirano od 2009. godine radi usvajanja pravilnih obrazaca ponašanja

od najranijih školskih dana i prevencije bullyinga među osnovnoškolskom djecom jer je edukacija najvažniji preduvjet preventivnog djelovanja. Projekt se posljednjih godina izvodi u razrednim odjeljenjima Osnovne škole fra Kaje Adžića u Pleternici prema tipu interaktivnih radionica u trajanju od jednog školskog sata od strane educiranih članova Udruge. Pravilnu edukaciju za rad s djecom moderatori mogu zahvaliti Školi narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ i prof. dr. sc. Vesni Jureši (Ivković i sur., 2017). Kroz interakciju s osnovnoškolcima djeluje se izravno na otklanjanju potencijalnih nepravilnih obrazaca ponašanja koji bi mogli dovesti do bullyinga znanstveno utemeljenim i pedagoškim metodama. Osim toga, učenicima se dijeli i brošura s prigodnim tekstovima o međuvršnjačkom nasilju te ponašanjima i aktivnostima koje ga preveniraju. U prvih 6 godina provođenja projekta, radionicama je obuhvaćeno 750 djece u 48 razrednih odjeljenja, a do danas ta se brojka popela i na preko 1000 zahvaćenih osnovnoškolaca (Vukoja i sur. 2015).

Zdravlje svima

Zdravlje svima projekt je koji za cilj ima promociju zdravlja provedbom aktivnosti osmišljenih prema načelima Andrije Štampara koji je zagovarao djelovanje struke među populacijom, a ne samo u zdravstvenim ustanovama. Projekt se provodi od 2014. godine pri čemu se naglasak stavlja na promicanje zdravlja i zdravih stilova života, praćenje zdravstvenog stanja i kvalitete života stanovništva, identifikaciju zdravstvenih problema i opasnosti za zdravlje stanovništva te smanjenje čimbenika rizika i prevenciju bolesti. Zaseban problem s kojim se u današnje vrijeme sve češće susrećemo je socijalna nejednakost u zdravlju pri čemu posjete građanima u njihovim domovima služe za otklanjanje tih nepravilnosti. Jedna od aktivnosti projekta je mjerenje arterijskog krvnog tlaka te glukoze i lipida u krvi stanovništvu u njihovim domovima od strane educiranih studenata medicine i mladih liječnika. Također, projekt uključuje i ispunjavanje anketa Hrvatske zdravstvene ankete koju je ustupila Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ te upitnika za procjenu rizika od razvoja moždanog udara ustupljenog od strane Hrvatskog društva za prevenciju moždanog udara uz prikupljanje podataka o subjektivnoj kvaliteti života i čimbenicima rizika za razvoj bolesti što je obuhvatilo 788 stanovnika Pleternice i okolnih mjesta. Tijekom proteklih godina u sklopu projekta održano je i nekoliko interaktivnih radionica za građane čiji su broj i vrsta navedeni u

tablici 1. Radionice za stariju i srednju dob obuhvatile su 746 građana, dok je na radionicama za mlađu populaciju prisustvovalo 358 osoba. U aktivnostima projekta Zdravlje svima sudjelovalo je ukupno 3828 direktnih korisnika, a tijekom provedbe educirana su 52 volontera (Ivković i sur., 2015).

Tablica 1. Popis interaktivnih radionica provedenih tijekom trajanja projekta Zdravlje svima (Ivković i sur., 2015.)

R.br.	Naziv interaktivne radionice	Ukupno radionica
1.	Moždani udar – kako ga spriječiti?	5
2.	Šećerna bolest – kako je spriječiti?	4
3.	Povišene masnoće u krvi – razlog za uzburu?	5
4.	Najnovije spoznaje za očuvanje zdravlja.	2
5.	Kronično zatajivanje bubrega – što sada?	3
6.	Zašto ću prestati pušiti?	3
7.	Hrana za mozak.	2
8.	Spolno odgovorno ponašanje.	3
9.	Tiče li me se HIV?	3
10.	Kolorektalni tumori.	2
11.	Tumori dojke – zašto je samopregled važan?	3
12.	Osteoporoza.	1

Obilježavanje svjetskog dana moždanog udara

Povodom svjetskog dana moždanog udara u suradnji s Hrvatskim društvom za prevenciju moždanog udara svake godine organiziraju se javnozdravstvene akcije koje obuhvaćaju mjerenje čimbenika rizika od moždanog udara te savjetodavne za prevenciju. Članovi Udruge volontiranjem sudjeluju u aktivnostima obilježavanja Svjetskog dana moždanog udara educirajući građane, mjereći krvni tlak i razinu glukoze u krvi te savjetodavnim radom. Cilj održavanja ovih akcija jest osvijestiti građane o potrebi kontinuirane brige za svoje zdravlje te ukazati na važnost održavanja kulture zdravlja redovitim kontrolama čimbenika rizika.

Kava bez šlaga

Kava bez šlaga projekt je koji za cilj ima prenošenje znanja i informacija iz svih područja medicine, a koji su povezani s nekim od čimbenika rizika moždanog udara svim zainteresiranim građanima u kojem je Udruga kontinuirano sudjelovala od 2013. godine. Svakoga četvrtka u prostorijama Hrvatskog

društva za prevenciju moždanog udara održavale su se radionice i predavanja čija je svrha pružanje psihosocijalne i edukacija stanovništva. Promicanje zdravlja i sustavni rad na prevenciji bolesti okosnica su ovog projekta u kojem su članovi Udruge tijekom godina aktivno sudjelovala.

Provedi zdravi dan

Provedi zdravi dan projekt je kojeg Udruga narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ provodi u travnju obilježavajući Svjetski dan zdravlja. Projekt se održava u suradnji s Gradom Pleternicom i pleterničkom udrugom „Mladi za mlade“ Članovi Udruge i zainteresirani posjetitelji obilježavaju ovaj dan prigodnom vožnjom biciklima od Pleternice do Zaričca u duljini od 12 kilometara, a biciklijadi se ove godine priključilo 90 biciklista uz druženje koje se nastavilo na otvorenom uz roštiljadu koja je okupila 1500 sudionika. Iznimno smo ponosni na činjenicu da smo povodom obilježavanja Svjetskog dana zdravlja 2018. godine u sklopu Dana otvorenih vrata predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović dobili poziv za sudjelovanje na kojem smo svim posjetiteljima predstavili svoje javnozdravstvene aktivnosti koje provodimo doprinoseći zdravlju stanovništva naše domovine. Poziv na Pantovčak predstavlja nam i veliku odgovornost jer pokazuje kako se uporni i predani rad cijene. Članovi Udruge su zainteresiranim građanima mjerili rizične čimbenike, krvni tlak te glukozu i lipide u krvi pritom ih educirajući o važnosti zdravih stilova života kroz razgovor i dijeljenjem promotivnih materijala. Građane smo upoznali i slikom i djelom Andrije Štampara čiji nas lik i djelo nadahnjuju da svoju dužnost svaki dan ispunjavamo sve bolje.

CROatian Student Summit – CROSS

CROatian Student Summit (CROSS) međunarodni je znanstveni kongres studenata i mladih znanstvenika biomedicinskog područja koji je prerastao u tradicionalni događaj ne samo na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu nego i na razini Republike Hrvatske i šire regije. Glavni organizator kongresa je Studentski zbor Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a Udruga narodnog zdravlja “Andrija Štampar” sudjeluje kao suorganizator u projektu od svoga osnutka. Sve je počelo u jesen 2004., kada je skupina studentskih entuzijasta i zaljubljenika u liječničku profesiju i znanost odlučila unaprijediti studentski standard, pružiti mladim znanstvenicima priliku da prezentiraju svoje

radove i testiraju svoje sposobnosti organizacije vrlo zahtjevnog projekta. Prvi CROatian Student Summit s općom temom održan je od 17. do 20. ožujka 2005. u prostorima Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a osnovna mu je ideja bila promovirati suradnju između kolega biomedicinskog područja i postaviti temelje zajedničkog rada radi istraživanja. Upravo zbog te ideje na prvom je Kongresu zaživjela intenzivna znanstvena suradnja studenata MF-a Sveučilišta u Zagrebu sa studentima Stomatološkoga, Veterinarskoga i Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koja je nastavljena do danas te je oplemenjena suradnjom sa studentima ostalih medicinskih fakulteta i fakulteta biomedicinskog područja u Republici Hrvatskoj, ali i u Europi. Stoga CROSS danas ima desetke partnerskih kongresa iz cijele Europe. Kako bi dosegnuo međunarodnu razinu i ostalim zemljama iz regije i svijeta otvorio mogućnost sudjelovanja, Kongres se održava na engleskom jeziku. Od samog početka na CROSS-u su sudjelovali kolege iz Mađarske, Rumunjske, Italije, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Makedonije, Poljske, Bugarske, Škotske, SAD-a i iz brojnih drugih zemalja koje su prepoznale veliki potencijal tog projekta.

Tradicija CROSS-a je iznimno duga, a tijekom godina na Kongresu su obrađivane brojne teme. Prateći trendove obolijevanja u svijetu, nakon prvih pet kongresa s općom temom, svoje su mjesto na CROSS-u našle mnoge aktualne teme, i to od kardiologije, sportske medicine, kirurgije i medicine hitnih stanja sve do onkologije, infektologije te hormona i ponašanja. Brojni profesori zagrebačkoga MF-a i svjetski priznati znanstvenici koji su ostavili dubok trag na našem fakultetu u dosadašnjim su godinama sudjelovali na CROSS-u i svojim predavanjima nerijetko obilježili pojedine od njih. Valja istaknuti i brojne gostujuće predavače tijekom godina, od kojih je možda i najzvučnije ime u svjetskoj znanosti prof. dr. sc. Ivan Đikić, koji je na otvorenju desetoga CROSS-a održao plenarno predavanje s temom *Molecular basis of cancer pathogenesis and resistance to drug treatments*. Zbog opsežne satnice predavanja, radionica i izlaganja studentskih radova izniman znanstveni i stručni potencijal Kongresa prepoznalo je i Fakultetsko vijeće Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koje je u ak. god. 2009./10. jednoglasno prihvatilo prijedlog uvrštenja CROSS-a 6 s temom *Heart* na listu izbornih predmeta za studente treće, četvrte, pete i šeste godine studija medicine na hrvatskome i engleskom jeziku. Također, CROatian Student Summit dobitnik je Posebne Rektorove nagrade u ak. god. 2007./2008. i 2010./11.

te Dekanove nagrade za opći doprinos radu i ugledu Fakulteta u ak. god. 2011./12.

CROatian Student Summit iz godine u godinu uvelike napreduje u organizacijskome i svakom drugom smislu, prati trendove te nastoji obrađivati aktualne i studentima zanimljive teme. Entuzijizam i vizija studenata doveli su do toga da je CROatian Student Summit postao nezaobilazan znanstveni događaj u Hrvatskoj, prepoznat u Europi i svijetu. (Pećina, Klarica i sur., 2017).

Inicijalna programska suradnja s Nacionalnom zakladom za razvoj civilnog društva

Izuzetno smo ponosni i na ostvarenu Inicijalnu programsku suradnju s Nacionalnom zakladom za razvoj civilnog društva u sklopu programa Zdravlje svima koji za cilj ima promociju zdravlja i zdravih stilova života provedbom aktivnosti među populacijom osmišljenih prema načelima Andrije Štampara. Aktivnosti programa prve godine provedbe obuhvaćat će besplatna savjetodavna i predavanja za opću populaciju, međunarodni i domaći simpozij, javnozdravstvene akcije mjerenja rizičnih čimbenika za kronične nezarazne bolesti te, kao dugoročni cilj, stvaranje Savjetodavnog centra za sinergijsku međusektorsku suradnju. Program će među populacijom provoditi educirani volonteri (mladi liječnici i studenti medicine) s ciljem smanjenja pobola od kroničnih nezaraznih bolesti, povećanja svijesti o važnosti zdravlja i prevencije bolesti te povećanja odaziva na nacionalne preventivne programe. U sklopu programa Zdravlje svima već su održane prve javnozdravstvene akcije, a valja izdvojiti sudjelovanje deset članova Udruge na 11. međunarodnom znanstveno-stručnom skupu „Hranom do zdravlja“ 18. i 19. listopada 2018. godine u Splitu te provođenje javnozdravstvene akcije mjerenja krvnog tlaka u glukoze u krvi 20. listopada 2018. godine za sve zainteresirane građane na splitskoj Rivi. Prva godina provedbe projekta traje od rujna 2018. do kolovoza 2019. godine, a njegova vrijednost u navedenom periodu iznosi 200.000,00 kuna.

Zaključak

Od samog osnutka Udruge narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ njezini članovi ustraju u provođenju redovnih javnozdravstvenih aktivnosti u svrhu približavanja zdravlja i zdravih stilova života što većem broju stanovnika Republike Hrvatske. Tijekom godina predanog rada pokrenuti

su projekti koji su prepoznati i priznati na lokalnoj, državnoj i međunarodnoj razini kao perjanice dobre prakse javnozdravstvenih aktivnosti i predstavljaju neizostavan dio života lokalnog stanovništva. Nadalje je potrebno raditi na omasovljavanju aktivnosti, uključivanju ostalih entuzijasta i širenju spektra djelovanja na sve veći broj građana Republike Hrvatske jer pravo na brigu o njihovom zdravlju od strane ljudi koji su za tu vrstu pomoći školovani ne smije biti ekskluzivno pravo dijela naših sugrađana, nego to treba biti potreba i mogućnost dostupna svim zainteresiranima. Kao i do sada, i u budućnosti će članovi Udruge narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ biti otvoreni za suradnju i prenošenje dugogodišnjih iskustava javnozdravstvenog djelovanja na sve zainteresirane entuzijaste koji se žele priključiti radu ili pokrenuti slične akcije u drugim dijelovima Republike Hrvatske. Jer, naposljetku, svi imamo zajednički cilj – širenje javnozdravstvenih ideja, prevenciju bolesti i promociju zdravih životnih stilova. Samo to nam jamči zdraviju populaciju i kvalitetu života kakvu naši sugrađani zaslužuju.

Literatura

1. World Health Organization (2014): Global status report on noncommunicable diseases. 2014. World Health Organization, Geneva.
2. NCD Risk Factor Collaboration (2017): Worldwide trends in blood pressure from 1975 to 2015: a pooled analysis of 1479 population-based measurement studies with 19•1 million participants. *Lancet* (London, England), 389(10064), 37-55.
3. Hrvatski zavod za javno zdravstvo (2014): Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2014. godinu. Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zagreb.
4. Ivković, J., Vukoja, I., Njavro, L., Relić, D., Plazibat, O., Asančaić, A. i Božikov, J. (2016): Šest godina javnozdravstvenih aktivnosti Udruge narodnog zdravlja „Andrija Štampar“. *Radovi Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Požegi*, (5.), 69-75. <https://doi.org/10.21857/ydkx2c3ng9>.
5. Vukoja, A., Mašić, M., Mrak, M., Antunović, R., Vukoja, I. i Jureša, V. (2015): PROJEKT BUDI COOL, NE BUDI BULLY. Hrana u zdravlju i bolesti, Specijalno izdanje (Štamparovi dani), 2-2. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/157090>.
6. Ivković, J., Vukoja, I., Relić, D., Mašić, M., Plazibat, O., Jureša, V.,... Demarin, V. (2015): PROJEKT ZDRAVLJE SVIMA. Hrana u zdravlju i bolesti, Specijalno izdanje (Štamparovi dani), 56-59. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/157105>.
7. Pećina, M., Klarica, M. (2017): Sveučilište u Zagrebu, Medicinski Fakultet, 1917-2017. In: Studentski zbor, Njavro, F. (ed.), Zagreb, Hrvatska: Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, pp. 733-741.